

Motion till riksdagen

1986/87:Jo246

Karl Erik Olsson m. fl. (c)

Jordförvärvslagen

Lagstiftning är samhällets viktigaste instrument för att påverka och styra utvecklingen. De jordbrukspolitiska målen måste därför uttryckas klart i lagstiftningen. Ett viktigt styrinstrument i jordbrukspolitiken är jordförvärvslagen (1979:230). Lagens nuvarande utformning har i vissa avseenden kommit att motverka i de av riksdagen fastlagda målen för jordbrukspolitik och regionalpolitik.

Centerpartiet har tidigare i motioner till riksdagen begärt en översyn av jordförvärvslagen. Riksdagen har även bifallit vår begäran genom att ställa sig bakom att regeringen låter göra en översyn av jordförvärvslagen. Förändringar i jordförvärvslagen måste göras utifrån en helhetssyn på landsbygdsproblemen och så att dessa snabbt kan lösas.

Den lagstiftning som reglerar formerna för förvärv av jord/skogsmark skall därför utgå från de övergripande målen om regional balans. Därutöver måste lagen utformas så att viktiga målsättningar i jordbrukspolitiken kan uppfyllas. Dit hör bo-bruka-principen, bevarat samband brukande-ägande men också stöd av familjelantbruk, kombinations-, deltid- och fritidslantbruket. Samtliga dessa former bör idag kunna betraktas som familjelantbruk under förutsättning att familjen bor på och brukar fastigheten.

En proposition med förslag till revidering av jordförvärvslagen har aviserats. Centerpartiet anser att följande principer måste vara vägledande vid en sådan revidering.

Samhällets policy skall framgå av en portalparagraf

Enligt vår mening måste ett reviderat förslag till jordförvärvslag utformas så att det klart uttrycker samhällets policy i jord/skogsförvärvsfrågor. Lagen bör inledas med en portalparagraf med klara formuleringar om stöd för bo-bruka-äga-principen, liksom för familjelantbruk, kombinations- och deltidslantbruk.

Enskilt ägande skall prioriteras före offentligt/bolagsägande

I dag stimulerar jordförvärvslagen enskilt ägande både när det gäller jord- och skogsmark. Enligt centerpartiets mening är det naturligt att denna prioritering även ska framgå i en reviderad lagstiftning. Om samhället anser det viktigt att stödja familjelantbruk, kombinations-, deltid- och fritidslantbruk är en sådan ägarprioritering dessutom nödvändig. För att skapa och förstärka

olika former av familjelantbruk bör mark som ägs av domänverket, kyrkan och bolagen kunna utnyttjas.

Mot. 1986/87
Jo246

Stärk sambandet jord-skog

En naturlig form av kombinationslantbruk är enheter där jordbruk och skogsbruk kompletterar varandra. De hittills förda rationaliseringssträvanden, som jordförvärvslagen givit utrymme för, har i för liten omfattning tagit hänsyn till denna form av kombinationslantbruk. En reviderad lagstiftning bör däremot stimulera till en ökad andel jordbruksenheter som kombineras med skogsinnehav.

Lagen skall motverka skatteflykt och kapitalplaceringar

Centerpartiet anser det möjligt att slopa prisprövningen endast under förutsättning att samhällets stöd för familjelantbruket och kombinationslantbruket klart framgår. Lagtexten måste därför utformas så att en köpare som avser att själv bruka och bo på fastigheten eller på orten får företräde framför andra.

Den nuvarande prisprövningen liksom förvärvsprövningen i övrigt innebär att möjligheterna att förvärva fastigheter enbart i skatteplanerande syfte eller som kapitalplacering är små. Regleringen har i detta avseende uppfyllt lagstiftningens intentioner.

Prisprövningen har också vissa negativa effekter. Den låga omsättningen på fastigheter är en effekt. Eftersom marknadspriset i ett antal fall överstigit avkastningsvärdet har lantbruksnämnden då vägrat försäljningstillstånd. Detta har verkat återhållande på utbudet av fastigheter. Det bör uppmärksammas att spekulativa förvärv inte förutsätter ett högt pris. I ett läge med svag lönsamhet i jordbruket och med låga fastighetspriser kan många förvärv i kapitalspekulerande syfte komma till stånd.

Det är därför angeläget att i jordförvärvslagen dels ha en spärr mot priser som väsentligt överstiger avkastningsvärdet dels mot förvärv som sker huvudsakligen i kapitalplaceringssyfte.

Små jordbruksfastigheter

För många bygder är det naturligt och nödvändigt att tillvarata möjligheten att kombinera jord- och skogsbruk med annan sysselsättning. Detta gäller särskilt för att säkerställa en levande landsbygd med affärer, skolor och annan service. Många människor strävar i dag också efter att få etablera sig som deltids- eller fritidslantbrukare av rena trivsel-livskvalitéskäl. Ett viktigt krav är emellertid att den som får förvärva en jordbruksfastighet också bosätter sig permanent på fastigheten och brukar den.

En reviderad lagstiftning bör därför förstärka förutsättningarna för förvärv och innehav av deltids- och fritidslantbruk enligt bo-bruka-principen.

Sammanfattning

Mot. 1986/87

Jo246

Revideringsarbetet bör bedrivas med den grundinställningen att enskilda människors önskemål om möjligt tillgodoses, dvs. om inte starka samhällsintressen talar däremot. Syftet skall vara att göra jordförvärvslagen till ett verktyg för att få och bevara en livskraftig landsbygd. Jordbruket är basen i landsbygden. För att bredda befolkningsunderlaget på landsbygden måste familjelantbruk tillsammans med kombinations-, deltids- och fritidslantbruk stimuleras.

Hemställan

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av en revidering av jordförvärvslagen (1979:230).

Stockholm den 23 januari 1987

Karl Erik Olsson (c)

Lennart Brunander (c)

Kerstin Göthberg (c)

Bertil Jonasson (c)

Karl-Anders Petersson (c)